

מכתב מנתניהו לטראמפ

08.11.2024 | זכי שלום | written by

מבוא

אדוני הנשיא: זכית השבוע, כנגד כל הסיכויים, באחד הניצחונות המרשימים ביותר שבהם זכה אי פעם מועמד לנשיאות בארצות הברית. השגת ניצחון גורף לא רק במפת האלקטורים אלא גם בקולות הבוחרים ² וזהו בסופו של דבר הנתון החשוב ביותר. זכית גם להישגים גדולים בבחירות לקונגרס ² בסנאט ובבית הנבחרים. אני ורעייתי, וכל חברי ממשלת ישראל ומרבית אזרחי מדינת ישראל, מבקשים לברך אותך על ניצחונך המרשים. חבריי הדתיים אומרים לי שיד ההשגחה העליונה מעורבת בכך. אינני אדם דתי, אבל אני מוכן להטות אוזן לאמירות כאלה הגם שניתן להסביר את הישגך על בסיס דרכי חשיבה מקובלות.

בהיבט האישי

מה לא אמרו עליך כדי להביא לתבוסתך, אדוני הנשיא? אמרו שאתה מנהל מערכת בחירות כושלת, מיושנת, כזו שאבד עליה הפֶּלֶח. כדוגמה בולטת לכך הביאו את הסכמתך לעימות טלויזיוני עם הנשיא ביידן. הלא ידעת את מצבו הרפואי, כך אמרו לך החכמים בעיני עצמם, ובעיקר החכמים בדיעבד. לא רק אתה ידעת זאת. כל העם האמריקני, למעשה כל העולם, ידע זאת. האם לא היית צריך להבין שמי שכושל בדיבורו ובמעשיו במסיבות עיתונאים זניחות, לא יעמוד בלחץ של עימות פסגה שעניי כל העולם נשואות אליו? אז הלכת לעימות, כך אמרו יריבך, כי רצית להראות לעולם שאתה "קאובוי" של ממש שאינו חושש מעימות, ויודע לתת "פייט" אמיתי ליריביו.

מה יצא לך מזה? אמרו מתנגדיך, זכית לנצחון ברמה הטקטית, ראית את יריבך בחוסר האונים שלו, אך ספגת תבוסה במישור האסטרטגי. מה חשבת לעצמך? האם לא יכולת לדעת שהשליטים האמיתיים רבי העוצמה של המפלגה הדמוקרטית, ובראשם הנשיא אובמה ורעייתו מִיֶּשֶׁל, לא יהססו לרגע ויגלגלו את הנשיא ביידן מכל המדרגות? האם לא הבנת שהתקשורת תדאג להלבין כל מעשה שלהם? ומה זה חשוב שהמועמדת שלהם לנשיאות, סגנית הנשיא קאמאלה האריס, לא עברה שום תהליך של פריימריז ² אבן יסוד בדמוקרטיה האמריקנית. כדי "לשמור על הדמוקרטיה" מפני "עריץ ודיקטטור" כמו טראמפ הכול כשר, בעיני רובה המכריע של התקשורת האמריקנית.

סיכומו של דבר, מרבית מתנגדיך קבעו בניסוח פסקני שבגלל התנהגות פזיזה ובלא שיקול דעת מעמיק העמדת את סיכויי הניצחון שלך ושל מפלגתך בסיכון חמור. במקום מועמד זקן, חולה ותשוש שאותו יכולת להביס בקלות רבה, קיבלת כיריבה אשה צעירה, דינמית ומשכילה.

מעבר לכך, היא, בניגוד אליך, צמחה מלמטה, הרחק מאזור הפינוקים של האליטה האמריקנית

הלבנה והשָׁבָעָה. היא, בניגוד אליך, תצליח להנחיל למעמד הבינוני ולמעמד הפועלים של ארצות הברית את האמונה שהיא "אחת משלהם". היא תצליח לשכנע אותם שהיא מכירה היטב את מצוקותיהם, ושהיא תדע למצוא את הדרכים להיטיב איתם, הרבה יותר מאשר אליטיסט אמריקני שגדל עם "כפית של זהב" בפיו כמוך. למה? פשוט משום שהיא, בניגוד אליך, חוותה "על בשרה" את מצוקותיו של מעמד הביניים הכורע תחת נטל כבד של הוצאות מחיה.

אחר כך, כך אמרו לך, עשית שגיאה אסטרטגית נוספת ☐ הסכמת לעימות עם הגב' האריס. אמרו לך שלא היית צריך להסכים לעימות עם קאמאלה האריס. היית צריך להבין שהמדיום הטלוויזיוני יבליט את ההבדלים ביניכם. הציבור האמריקני יעדיף תמיד אישה צעירה ואנרגטית על פני מועמד זקן, איש "העולם הישן". לך במיוחד, הם אמרו, כמי שכבר הודבקה לו תווית של שובניסט ימני ☐ יקשה להתמודד עם אישה בעלת עמדות פרוגרסיביות הנהנית מתמיכה אדירה של התקשורת.

מערכות שלמות ☐ משפטיות ותקשורתיות ☐ התגייסו כדי להדביק עליך כתם של עבריון מורשע, אדוני הנשיא. אני מכיר זאת היטב כמאמר נעים זמירות ישראל: "על גבי חרשו חורשים". לא משנה מה באמת קרה ☐ הם אמרו לעצמם ☐ אם כולם יאמרו, ויחזרו ויאמרו, שטראמפ הוא "עבריון מורשע" ☐ הציבור ישתכנע ש"אין עשן בלי אש", ולא יבחר בך.

גיוס הכספים, אמרו מתנגדיך, נותן ביטוי לכך שציבור רחב אינו נותן בך אמון. עובדה היא שסגנית הנשיא הצליחה לגייס הרבה יותר כספים לקמפיין הבחירות שלה ממה שאתה הצלחת לגייס. יריביך הצליחו לגייס לצידם סלבריטאים רבים: שחקני קולנוע מפורסמים, זמרים וערצים, אנשי אקדמיה, פעילי ציבור, מנחים בטלוויזיה ועוד.

אישים רבים במערכת הציבורית גויסו כדי להפחיד את הציבור שאם תיבחר כנשיא יבוא הקץ על הדמוקרטיה. גנרלים מתוסכלים בדימוס שדעתם לא התקבלה על ידך, או שלא קודמו כפי שדרשו, השוו אותך להיטלר ☐ לא פחות ולא יותר. בלהט הקנאות והשנאה כלפיך איש לא שאל את השאלה המתבקשת: האם גנרל בצבא ארצות הברית אינו מחויב בחובת נאמנות למי שמוגדר כמפקד הכוחות המזוינים של צבא ארצות הברית? האם מי שמדליף החוצה אמירות שנאמרו לו בחדרי חדרים ראוי בכלל לדרגה כה בכירה בצבא ארצות הברית? האם ניתן לסמוך עליו שלא יעביר סודות חסויים למי שאינם מוסמכים לקבל אותם?

בסיום החלק האישי, אני מביט לעברך, אדוני הנשיא, במעט קנאה. שנינו עברנו, ועדיין עוברים, מסע עמוק של דה-לגיטימציה. שנינו חיים בחברה שיש בה קיטוב חברתי, פוליטי ואידאולוגי גדול. לי קשה לשפוט אצל מי מבין שנינו הקיטוב עמוק יותר. שנינו עברנו גם ניסיונות לחיסול פיזי ☐ ככל הנראה על ידי אותו גורם: איראן.

אבל אתה, אדוני הנשיא, חי במדינה שיש לה מסורת קונסטיטוציונית מגובשת למדי. מסורת זו קובעת באורח ברור את כללי ה"מותר" וה"אסור" במסגרת המאבק הפוליטי. נכון שיש גם אצלכם ויכוחים ומחלוקות. נכון שגם אצלכם היו תופעות של בריונות שאיימו לזעזע את המבנה הפוליטי

הפלישה האלימה לקונגרס ב-2020. אנחנו, לעומת זאת, חיים במדינה הרבה יותר צעירה שכללי המשחק הפוליטי בתוכה עדיין אינם מגובשים, ויש ערעור של קבוצות רבות-עוצמה על הנחות היסוד הבסיסיות ביותר במערכת הפוליטית והמשפטית שלנו.

ניצחונך, אדוני הנשיא, הוא ניצחון הדמוקרטיה במובנה הפשוט ביותר. לא אנשי אליטה, לא גנרלים, לא פרופסורים באוניברסיטאות, לא אילי הון, לא שחקני קולנוע ולא מגישים בטלוויזיה הם שיחליטו מי ייבחר ומי לא. האיש הפשוט, המבקש לקיים את משפחתו בכבוד, הדואג לחסכוניותו, המבקש להבטיח חינוך טוב לילדיו, לדאוג לביטוח בריאות עבורו ועבור משפחתו ולדאוג לקיום בכבוד עבורו בימי זקנתו ² אלה האנשים שיקבעו את דמות ההנהגה. זוהי תובנה שתנחל, כך יש לקוות, במדינות רבות בעולם, וגם אצלנו במדינת ישראל.

בהיבט המדיני

עכשיו, אדוני הנשיא, לאחר שזכית בניצחון הסוחף יש לך כל הכלים הנחוצים כדי לעשות סדר לא רק בחברה האמריקנית אלא גם במערכת הבינלאומית. זו שעת חסד שניתנה לך לזמן מוגבל. ארבע שנים, כפי שאתה יודע מניסיוןך האישי, עוברות מהר מאוד. אין עוד תירוצים. אתה שולט בבית הלבן, ובמידה רבה ³ גם בקונגרס. כל האמצעים בידך כדי ליצור סדר עולמי חדש, הוגן יותר, יציב יותר ואליס פחות.

אני, אדוני הנשיא, מחויב קודם כול לארצי ולעמי. עברנו בשנה האחרונה טלטלה שכמוה לא ידע העם היהודי מאז השואה. זו פעם ראשונה מאז מלחמת העצמאות שהחברה הישראלית חשה תחושה של איום קיומי. איבדנו את טובי בנינו ⁴ אזרחים וחיילים. למעלה ממאה מאזרחינו מוחזקים כחטופים במנהרות עזה, ואיננו יודעים את מצבם. גם היום, למעלה משנה לאחר פרוץ המלחמה, אנחנו עדיין משלמים, כמעט יום יום, מחיר כדי להבטיח את ביטחוננו.

עשרות אלפים של תושבים שלווים במדינת ישראל הפכו לחסרי בית ⁵ פליטים בארצם. רובם עדיין אינם יכולים לשוב לבתייהם. יישובים שלמים בצפון הארץ ובדרומה נחרבו בדרגות שונות של אינטנסיביות. הכלכלה הישראלית מחזיקה מעמד ועדיין איתנה, אך בסופו של דבר נצטרך כולנו, כל אזרחי מדינת ישראל, לשלם את המחיר הכבד שהמלחמה גובה מאיתנו. במישור המדיני, אדוני הנשיא, התהליך המדיני שאמור היה להביא את סעודיה ומדינות אסלאמיות אחרות להסדר שלום עם ישראל עלה על שרטון, ואיש איננו יודע מתי הוא יחודש.

החברה שלנו אומנם גילתה סימני אחדות וסולידריות פנימית, ממש על סף התהום, לאחר שנתיים שבהן הייתה תחושה שהמערכת החברתית, הפוליטית והמשפטית של ישראל מתקרבת למצב של קריסה. כחבר טוב שלי, ואוהב מושבע של מדינת ישראל, אני יכול לאמר לך שלא פעם חששתי שנידרדר למלחמת אזרחים. כאזרח של מדינה שעברה מלחמת אזרחים נוראה, אתה תדע להבין את מה שעברנו כאן בשנתיים האחרונות.

גם כיום, בעיצומה של המלחמה, הפערים והמחלוקות בתוך החברה הישראלית לא נעלמו. יש

האומרים שהם אף התגברו. את הפצעים הפנימיים בתוכנו אנחנו מחויבים לפתור בעיקר בינינו לבין עצמנו. לעומת זאת בכל הנוגע לסיום המלחמה מול איראן, החיזבאללה והחמאס, לך, אדוני הנשיא, יש תפקיד מכריע.

אני וחבריי לממשלה והעם כולו בישראל אסירי תודה לממשל האמריקני בראשות הנשיא ביידן על העזרה שהושיט לנו לאורך כל המלחמה. נכון, היו בינינו מחלוקות קשות. נכון, הייתה לנו לא אחת תחושה שהממשל מבקש למנוע מאיתנו ניצחון בזירות המלחמה. נכון, הייתה לנו תחושה שהממשל מתערב בחיים הפוליטיים שלנו מעבר למקובל בין מדינות המוגדרות כ"בעלות ברית". את כל זה אנו שמים עתה מאחורי גבנו. נכיר תודה על הסיוע המדיני, הכלכלי והצבאי שהושיטה לנו ארצות הברית בנדיבות רבה ועל העמידה לצידנו בשעות הקודרות שעברו עלינו. עתה, אנו שמחים שנוכל לפתוח "דף חדש" של יחסים הדוקים יותר ונעדרי מחלוקות § עד כמה שניתן.

שמעתי היטב את המסר שהעברת אלינו להשאיר לך "שולחן נקי" עד לטקס ההשבעה, כלומר להביא לסיום המלחמה. אנחנו מעריכים שאנחנו יכולים להשיג זאת, אבל לצורך זה אנחנו חייבים לגבש בינינו בהקדם האפשרי הבנות לגבי סיום המלחמה בשלוש החזיתות. אמנה רק את העקרונות היסודיים שאנו חייבים להגיע להסכמות עליהם. על הפרטים נדון במסגרת צוותי עבודה שנקים.

איראן

איראן היא "ראש התמנון". היא זו שאחראית, ישירות ובעקיפין, על כל מה שהתחולל פה מאז אוקטובר 2023. ניסיונותיה להציג את עצמה כפטורה מאחריות לא יעזרו לה. אנחנו, וגם אתם, יודעים היטב את אחריותה כפי שנחשפה לעיני כול ב"מסמכי סינוואר" שנפלו לידינו. היא חייבת לשלם על כך מחיר כבד.

ארצות הברית תחת הנהגתך חייבת להבהיר להנהגה האיראנית שהממשל בראשותך אינו מוכן להשלים עם מגמות השנאה והעוינות שאיראן מפגינה כלפי מדינת ישראל. לאיראן אין גבול משותף עם ישראל, אין לה שום מחלוקת טריטוריאלית עם ישראל, והצהרות העוינות, כולל איומים בהשמדת מדינת ישראל, אינן מקובלות על הממשל. ארצות הברית אינה מתכוונת ללחוץ על איראן לקיים יחסי שלום עם ישראל, אך היא תראה בחומרה המשך מגמות של אינדוקטרינציה נגד עצם קיומה של מדינת ישראל.

בנושא הגרעיני: יש להעמיד את איראן בהקדם האפשרי בפני תביעה חד-משמעית § להתנער מהפרויקט הגרעיני שלה בדרכי שלום. יש לכך תקדימים במערכת הבינלאומית. אנחנו חייבים להבהיר לאיראן שאין לנו אמון בדיווחים שלה על פעילותה הגרעינית. אנחנו חייבים להקים מנגנוני פיקוח על מתקני הגרעין שלה שיאפשרו לנציגים שלנו להגיע לכל מקום שיש בו פעילות גרעינית באיראן; לבחון אותו בכל נקודה שתידרש ולשהות בו כמה זמן שיידרש. זהו לב ליבו של מנגנון הפיקוח, ורק דרכו נוכל להבטיח שהפעילות הגרעינית של איראן תנותב לצורכי שלום ולא לבניית יכולת גרעינית.

שום הסכם גרעין עם איראן אינו אפקטיבי אם אין בו מנגנון פיקוח ואכיפה "בעל שיניים". זו הייתה נקודת החולשה המרכזית בהסכם הגרעין שעיצב הנשיא אובמה עם איראן. לא נשוב ונילכד במלכודת זו. אם תסכים איראן להתפרק מתוכנית הגרעין הצבאית שלה בדרכי שלום [?] לא תהיה לנו התנגדות שארצות הברית תסייע לה לנתב את האנרגיה הגרעינית שלה לצרכים אזרחיים.

על הממשל להעביר לאיראן מסרים חד-משמעיים בהקשר זה. מסרים אלה יוכלו להתממש רק אם תתלווה אליהם פעילות צבאית שתשכנע את האיראנים שארצות הברית מוכנה לעשות שימוש בכוחה הצבאי אם דרכים מדיניות לא יובילו להסדר. אנו ממליצים להעביר מסרים לאיראן תחילה באורח חשאי [?] כדי שלא לפגוע בכבודה ובמעמדה המדיני. אם תסכים לכך איראן, תוכל ארצות הברית לנהל מגעים עם איראן על מימוש הבנות אלה.

אם איראן לא תסכים לכך ארצות הברית חייבת להבהיר לאיראן בהקדם האפשרי ש"כל האופציות מונחות על השולחן". זהו ניסוח שבו השתמש הנשיא אובמה, שהיה הרבה יותר מתון ממך כלפי איראן. אנו מעריכים שאם תיצור ארצות הברית ממד אמין של הרתעה, איראן תיסוג מתוכנית הגרעין מבלי שיהיה צורך בפעילות צבאית ממשית.

אנחנו מבינים היטב את רצונך שארצך לא תהיה מעורבת בשום עימות צבאי. אבל אנחנו רשאים לתבוע מן הממשל בראשותך כמה דברים: א. מתן "יד חופשית" לישראל לפעול נגד איראן בכל דרך שתראה לנכון. ב. התחייבות אמריקנית להגנה אווירית מאסיבית על תשתיות אסטרטגיות-כלכליות של מדינת ישראל ועריה. ג. מתן נשק שישראל תראה אותו כחיוני עבורה. ד. הבטחה להעניק לישראל גיבוי במערכת הבינלאומית, ובעיקר באו"ם.

באשר לחמאס ולחיזבאללה: ארצות הברית חייבת להסכים ליעד שממשלת ישראל גיבשה לעצמה: ניצחון מוחלט בשתי החזיתות, והחזרת החטופים. סיום המלחמה שיהיה נעדר הכרעה ברורה וחד-משמעית לטובת ישראל "זמין" בהכרח מתקפה נוספת נוסח ה-7 באוקטובר בשלב כלשהו בעתיד. ישראל לא תסכים לכך.

ישראל מצפה שארצות הברית תקבל את העיקרון ששני ארגוני טרור אלה חייבים להיענש בחומרה רבה על הפגיעה הקשה שלהם במדינת ישראל. זו לא הייתה פגיעה "שגרתית" בין שני צדדים יריבים במסגרת סוג של "מלחמת התשה". שני ארגוני הטרור התכוונו להעמיד בסכנה ממשית את עצם קיומה של מדינת ישראל. על כך חייבת לבוא ענישה משמעותית שתרתיע אותם, וגורמים אחרים בעולם הערבי, לאורך שנים, מפני ניסיונות נוספים להעמיד בסכנה את קיומה של מדינת ישראל.

ישראל כבר גבתה מחיר כבד בעיקר ברצועת עזה, והיא זורעת הרס וחורבן, בנפש וברכוש, גם בלבנון. אנו מצפים שהממשל יכיר, לפחות בשתיקה, בזכותה של ישראל להחזיק בשטחים שונים ברצועת עזה ובלבנון, הן כצעדי ענישה והן להעצמת הביטחון הלאומי של מדינת ישראל לאורך שנים רבות. שיקום לבנון ורצועת עזה חייב להיות מותנה בהקמת מנגנונים שימנעו כל אפשרות

של מתקפה נוספת נגד ישראל בדומה למתקפת ה-7 באוקטובר 2023. בכל מקרה אסור שזה יתבצע בטווח הזמן המייד.

****הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.****

חידון פוליטי לשנת תשפ"ה

08.11.2024 | וינברג | written by

אילו מהאירועים הבאים הקשורים למזרח התיכון עשויים להתרחש בשנה הקרובה? בדוק את העתיד שאליו אתה צריך להתכונן. (תשובותיי מופיעים בסוף המאמר).

1. אילו מהאירועים הדיפלומטיים-פוליטיים הבאים ניתן לצפות השנה?

א. מתקפה אסטרטגית מתואמת בין ארה"ב וישראל שתשמיד סוף סוף את תוכנית הגרעין והטילים הבליסטיים של איראן.

ב. הסכם דיפלומטי בין ארה"ב, סעודיה וישראל שיביא לסיומן של מאה שנות סכסוך ערבי-ישראלי.

ג. ראש הממשלה בנימין נתניהו יפרוש מפוליטיקה לאחר ניצחון על חמאס, חיזבאללה ואיראן, ומתוך תחושת צדק עם סיום חלש למשפטיו הפליליים.

ד. ראש הממשלה בנימין נתניהו ירוץ ויזכה בבחירות מחדש לאחר ניצחון על חמאס, חיזבאללה ואיראן, ומתוך תחושת צדק עם סיום חלש למשפטיו הפליליים.

ה. ראש הממשלה בנימין נתניהו יודח מתפקידו על ידי הציבור הישראלי שמחזיק בו כאחראי לקריסת ה-7 באוקטובר 2023 ולסכסוכים האזוריים המחרפים שאין רואים להם סוף.

ו. תשובות א, ב ו-ג, וגם המשיח יגיע.

2. אילו מההתפתחויות הביטחוניות הבאות ניתן לצפות השנה?

א. מחמוד עבאס יודח על ידי אחד או יותר ממנהיגי פת"ח: חוסיין אל-שייח', ג'יבריל רג'וב, מחמוד אלעאלול, מאג'ד פרג', מרוואן ברגותי, מוחמד דחלאן, או מנהיג חמאס שיחליף את יחיא סינוואר.

ב. הרשות הפלסטינית תחתום על "הסכם הגנה" עם טורקיה ואיראן.

ג. צה"ל ייאלץ לכבוש מחדש את כל יהודה ושומרון כדי לבלום את הטרור ולמנוע השתלטות חמאס על הרשות הפלסטינית.

ד. משטרת ישראל והשב"כ יפתחו בקמפיין מאסיבי להחרמת עשרות אלפי כלי נשק בלתי מורשים בקהילות הערביות בישראל ולסגירת כנופיות פרוטקשן בדואי בנגב.

ה. ממשלת ישראל תעלה את תקציב הביטחון מ-60 ל-90 מיליארד ש, שיתורגם לקיצוצים עצומים בשירותים החברתיים, בתשתיות אזרחיות, ובכל התקציבים הפוליטיים והמגזריים.

3. אם בני גנץ, יאיר לפיד ו/או אביגדור ליברמן יקימו את ממשלת ישראל הבאה, הם ינהלו את הדיפלומטיה והביטחון בצורה טובה יותר מבנימין נתניהו על ידי אחד מהדברים הבאים:

א. ביצוע הסכם מהיר לשחרור החטופים מול החמאס, ולאחר מכן שכנוע מצרים לקחת שליטה על עזה.

ב. נסיגה חד-צדדית של כוחות ישראליים ומתנחלים מאזורים נרחבים ביהודה ושומרון.

ג. השגת הסכם שלום חדש עם מחמוד עבאס שגם ייקח אחריות על עזה ויביא יציבות, ממשל טוב ורצון טוב לכל האזור.

ד. כל התשובות הנ"ל מגוחכות. שום דבר מזה אינו נכון או אפשרי, ולכן גם גנץ, לפיד וליברמן לא יפנו לשם, למרות הפנטזיות של מדינאים עולמיים רבים.

4. מהי ההבטחה/האמירה המפוקפקת הגדולה ביותר של השנה האחרונה?

א. החמאס מורתע.

ב. צה"ל ומערכת הביטחון "ידעו להתמודד עם כל אתגר".

ג. מדינה פלסטינית תביא שלום ויציבות לאזור.

ד. בעלות ברית מערביות תמיד יגבו את זכותה של ישראל להגן על עצמה.

ה. גיוס חרדים לצה"ל הוא בלתי נמנע, בייחוד אם ישראל תתאזר בסבלנות ותשקיע בתבונה בהשכלה גבוהה ובתוכניות תעסוקה לחרדים.

ו. כל האמור לעיל, בייחוד תשובה ד.

5. מתי תתקיימנה הבחירות הבאות בישראל?

א. אפריל 2025.

ב. נובמבר 2025.

ג. בשנת 2025, ואז שוב ב-2026, ב-2027 וב-2028.

ד. ב-2026 או ב-2028, דור חדש של מנהיגים אמיצים, אמוניים ולאומיים (המג"דים והמח"טים של המלחמה הנוכחית ועוד) ייכנס לחיים הציבוריים בישראל ויביא עימו תקווה והשראה לפוליטיקה הישראלית.

6. מי ינצח בבחירות לנשיאות ארה"ב בחודש הבא?

א. קמלה האריס. דונלד טראמפ יסרב להכיר בתוצאות, דבר שיוביל לזעזועים ולאלימות בארה"ב.

ב. דונלד טראמפ. הדמוקרטים יחפשו כל דרך לערער על הלגיטימיות של נשיאותו השנייה ולשתק את ממשלתו.

ג. התוצאה תהיה כל כך צמודה ולא ברורה שהחלטה בנושא תיגרר חודשים ותגיע להכרעה בבית המשפט העליון של ארה"ב.

ד. ברגע שהנשיא הבא ייבחר בבירור, האמריקנים יתאחדו מאחוריו ויתחילו לתקן את הפוליטיקה והחברה שלהם.

7. בין הבחירות לנשיאות בנובמבר לבין השבעת הנשיא הבא בינואר, איזה מהמהלכים מהבאים ניתן לצפות?

א. הנשיא ג'ו ביידן וקבוצת ה-5+1P יחתמו על הסכם גרעין חדש/ישן רפה ותבוסתני עם איראן שמגדיר מחדש את "הסף הגרעיני" באופן שמאפשר לאיראן להתקדם בשקט לעבר נשק גרעיני.

ב. איראן תערוך ניסוי ראשון בנשק גרעיני, ובתגובה יפציץ הנשיא ג'ו ביידן את איראן, יפגע בהנהגת הרפובליקה האסלאמית ובכל האתרים הצבאיים והגרעיניים, ויחזיר לעולם את הדומיננטיות האסטרטגית של ארה"ב.

ג. כדי לרסן ולהעניש את נתניהו, ממשל ביידן-האריס יכה את ישראל באמברגו נשק, סנקציות נוספות נגד קשת רחבה של ארגוני ימין וחברה אזרחית, הצבעה במועצת הביטחון של האו"ם בעד הכרה במדינה פלסטינית, קריצה לתובע בהאג להגיש כתבי אישום על פשעי מלחמה נגד מנהיגי ישראל, ועוד. כל זה, ביחוד אם טראמפ ינצח בבחירות.

8. אם דונלד טראמפ ייבחר לנשיאות ארה"ב לקדנציה שנייה, הוא יעשה אחד הדברים הבאים:

א. יפסיק את המימון של ארה"ב לאו"ם.

ב. יכה את איראן בסנקציות קשות ויחסל חלק ממנהיגי משמרות המהפכה האיראניים, כפי שעשה בקדנציה הראשונה § כדי להראות מי הבוס. אבל אז גם הוא יחפש הסכם שלום מפויס רחב-היקף עם איראן, לא פחות מאובמה וביידן.

ג. ינסה להגיע להסכם שלום רחב עם הפלסטינים בהתבסס על כבוד מוטעה למחמוד עבאס, זלזול מוטעה בבנימין נתניהו, ואמונה מגוחכת ביכולות המו"מ שלו.

ד. יאשר את החלת הריבונות הישראלית על בקעת הירדן וגושי ההתיישבות ביש"ע.

9. כמה רקטות וטילים נורו לישראל מעזה מאז ההתנתקות מעזה של ממשלת שרון וגירוש תושבי גוש קטיף?

א. 10,000.

ב. למעלה מ-13,000 בשנה האחרונה בלבד!

ג. 55,000, ולפחות 10,000 דונם של שדות חקלאיים בעוטף עזה נשרפו.

ד. 55,000, בתוספת 13,000 רקטות וטילים שנורו על ידי חיזבאללה מלבנון לישראל בחודשים האחרונים.

10. אם ביום אחד יירו 200 רקטות לאזורים מיושבים בפריז, בבון ובלונדון (וכמובן עם הירי יימשך חודשים), מה תהיה התגובה "המידתית" של עמנואל מקרון, אולף שולץ וקיר סטארמר?

א. הם ישקיעו מיליארדים בכלכלת התוקף כדי לשפר את איכות החיים ולהחליש את הדחף לתקוף את צרפת, גרמניה ובריטניה.

ב. הם יצביעו בעד החלטה במועצת הביטחון של האו"ם הקוראת לכל הצדדים לגלות איפוק.

ג. הם ימחקו את הנהגת הצד התוקף ויחריבו את אזור התקיפה עד עפר, כפי שעשו בעלות הברית במלחמת העולם השנייה.

11. על ידי איזה מהלך יגיב העולם לסבבי עימות עתידיים של ישראל עם איראן ועם הפלסטינים?

א. קריאה ל"כל הצדדים" להפחית את ההסלמה ולסיים את האלימות, תוך גינוי לישראל על "שימוש בלתי מידתי בכוח" ודרישה שישראל תספק סיוע הומניטרי לאויב בזמן מלחמה.

ב. הבעת תמיכה נלהבת בזכותה של ישראל להגן על עצמה אך הימנעות מנתינה לישראל את

האמצעים הצבאיים החיוניים (הנשק) לכך.

ג. שפיכת עוד כסף רב לשיקום עזה/לבנון ללא פיקוח רציני על האופן שבו הכספים משומשים (ומופנים מחדש לחימוש צבאי).

ד. גינוי איראן, החמאס והחיזבאללה על ירי חסר הבחנה לעבר מרכזי אוכלוסייה אזרחיים בישראל ועל תוכניותיהם למאבק ארוך להשמדת מדינת ישראל, תוך מתן סיוע בינלאומי לשיקום צפון ודרום ישראל, והגברת השותפות עם תעשיית הטכנולוגיה והתעשייה הצבאית הישראלית כדי לחזק את ישראל ולהעצים את הברית המערבית נגד עריצות אסלאמית.

12. התפילה החשובה ביותר שעלינו להתפלל בימים אלו היא:

א. תפילה לרוח ציונית וחוסן חברתי, כולל התחייבות מחודשת לשירות לאומי ולניצחון על אויבי ישראל.

ב. תפילה לשלום השבויים, הפצועים ואלמנות ויתומי המלחמה.

ג. תן בלבנו שְׁנִיָּה כָּל אֶחָד מֵעַלְת חֲבֵרְנוּ וְלֹא חֲסֵרוֹנָם. וְשִׁנְדְּבֵר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָרָצוּי לְפָנֶיךָ, וְאַל יַעֲלֶה בְּלִבְנוּ שׁוֹם שְׁנִיָּה מֵאֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, חֲלִילָה. (רבי נחמן מברסלב)

ד. לְמַנְצַח לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר. יְקוֹם אֱלֹהִים יְפּוּצוֹ אוֹיְבָיו וַיְנוֹסוּ מִשְׁנֵאָיו מִפְּנֵיו. כְּהִנְדֹף עֶשֶׂן תִּנְדֹף כְּהִמָּס דּוֹנֵג מִפְּנֵי אֵשׁ יֵאָבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים. וְצַדִּיקִים יִשְׁמְחוּ יַעֲלֶצוּ לְפָנֵי אֱלֹהִים וַיִּשְׁיֹשׁוּ בְשִׂמְחָה. (תהלים סח)

ה. אֵל נִקְמוֹת ה' אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ. הַנִּשְׂאָ שֹׁפֵט הָאָרֶץ הַשֵּׁב גָּמוּל עַל גָּאִים. עַד מָתִי רְשָׁעִים ה' עַד מָתִי רְשָׁעִים יַעֲלֶזְוּ וַיְהִי ה' לִי לְמִשְׁגָּב וְאֱלֹהֵי לְצוּר מַחֲסִי. וַיִּשָּׁב עָלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וּבִרְעָתָם יִצְמִיתֵם יִצְמִיתֵם ה' אֱלֹהֵינוּ. (תהלים צד)

ו. כל התשובות נכונות.

תשובותיי: 1. ה2. ד3. 14. ד5. 16 (בתקווה). 17 (לצער). 18. ב. 19. ד10. 11 (למרבה הצער לא ד). 12.

השגריר לשעבר גלעד ארדן מצטרף למכון משגב

08.11.2024 | מכון משגב written by

ארדן יעמוד בראש המרכז לדיפלומטיה ושיתוף פעולה בין-לאומי, ויקדם פרויקטים לחיזוק מעמדה של ישראל ולחשיפת המחדלים והעיוותים של הגופים הבין לאומיים.

השמחה לאיד על מתקפת הביפרים מוצדקת ומוסרית

08.11.2024 | וינברג written by

הרגשות שעליהם אנחנו מדברים במקרה הזה אינם זולים ואינם גסים. אין כאן סתם חגיגה או ביטוי של כף, אלא תחושה של עונש מוצדק ושל הקלה.

מדיניות הביטחון הישראלית מעולם לא כללה התרעה והרתעה

08.11.2024 | חנן שי written by

מהתנצלותו של האלוף חליווה על כישלון אמ"ן לספק את ההתרעה שהייתה יכולה למנוע את אסון ה-7 באוקטובר ברור לחלוטין שכמו כל מערכת הביטחון גם הוא שבוי בתפיסה שמנוגדת לחלוטין למדיניות הביטחון ההגנתית הישראלית, שמעולם לא כללה התרעה והרתעה אלא אך ורק הכרעה. בגלל התפיסה השגויה התרחש אסון תשל"ד, ומשום שלא תוקנה התרחש אחרי יובל שנים אסון תשפ"ד.

להנחה המקובלת שמדיניות הביטחון (למעשה מדיניות ההגנה - defense) הישראלית עומדת על

שלוש רגליים, הכרעה, התרעה והרתעה, אין רגליים; הן משום שכידוע אין לכך סימוכין בכתב, גם לדעתו של ד"ר עמיר בר-אור, חוקר מומחה לחשיבתו הביטחונית של בן גוריון, והן משום שהתרעה והרתעה מתנגשות חזיתית בהגיון מדיניות הביטחון ההגנתית של ישראל.

מדיניות ההגנה (defense) הלאומית של ישראל עוצבה במסגרת מדיניות הביטחון (security) הלאומית הכוללת, בסיומה של מלחמת העצמאות, לאור שלוש הנחות יסוד ריאליסטיות: 1. אפשריים סבבי מלחמה נוספים ביוזמת האויב ובעיתוי שייקבע על ידו; 2. לעולם, כבאתוריה הריאליסטית של קלאוזביץ, כל הגנה יכולה להיפרץ; 3. לעולם, כבאותה תאוריה, תוקף יכול להפגיע ומגן יכול להיות מופתע ממקום, מעוצמת ומעיתוי תקיפתו.

כנגזר מהנחות יסוד אלה, על המגן לנצל את משאביו לחיזוק ההגנה במקומות חיוניים שאובדנם הוא בלתי נסבל מבחינתו, ומנגד להחליש את ההגנה במקומות שמאפשרים את חדירת התוקף לשטחי הריגה מוכנים מראש, כדי להשמידו בהם בהתקפת נגד שלו.

מכיוון שעל אף הפתעתו, מגן שערך נכון מכתוב לתוקף את תוכניתו ומבחינתו שדה הקרב הוא מוכר וודאי יותר מאשר לתוקף, קלאוזביץ רואה בהגנה את צורת הקרב החזקה יותר, והמומלצת מבין השתיים להימצא בה בפתיחת מלחמה.

לישראל לא היה אחרי הקמתה עומק אופרטיבי להכלת התקפה "בתוך הגדר" שלה, ומנגד, בגלל היערכותו של האויב להגנה ולהכלת התקפה של צה"ל "בתוך הגדר שלו" (כהיערכות חיזבאללה כיום), לא היה טעם בייזום מלחמת מנע מקדימה אחרי שהאויב כבר הגיע לבשלות מבצעית הגנתית והתקפית.

כנגזר מהמציאות הזו, על אף מדיניות ההגנתית להבטחת קיומה של ישראל, תפישתו הביטחונית של בן גוריון הייתה, כעולה מניתוח נאומו בכנסת ב-20 ביוני 1950, זו:

ישראל תסיר איום אופרטיבי אפשרי על ביטחונה לפני הגעתו לבשלות מבצעית במתקפת מנע תחבולנית הכרעית מקדימה, "מחוץ לגדר" שלה ו"בתוך גדר" האויב, בעיתוי המתאים ביותר מבחינתה.

כדי לממש את מדיניותה בעיתוי האופטימלי, לא מוקדם ולא מאוחר מדי, ישראל נזקקה למוכנות ולכוננות צבאית תמידית גבוהה להכרעה מהירה של האויב, ולכן נבחרה דוקטרינת ההכרעה התחבולנית הקלאוזביצית-מולטקאית וכן לידיעות שוטפות על מצב האיום, כדי לדלות מהן מודיעין התרעתי בסיסי הנוגע לשינויים שוברי שוויון באמצעי הלחימה של האויב, במוכנותו המבצעית ובכוננותו.

אין שום סימוכין לכך שבן גוריון נתן בשיקוליו הביטחוניים משקל כלשהו להתרעה, ובוודאי שלא להתרעה; כשטענו בפניו ערב הקמת המדינה שהמדינות הערביות שקשורות לבריטניה לא תתקופנה את המדינה אחרי הקמתה כי הן מורתעות מתגובתם האפשרית של הבריטים, הוא

דחה את "הערכתם" על הסף, וההיסטוריה מוכיחה שהוא צדק.

דוגמה מאלפת עולה מתיאור פגישת הפרידה של בן גוריון מצמרת צה"ל, כשפרש לשדה בוקר בשנת 1963. מאיר עמית, ראש אמ"ן, שכבר קיבל את המינוי לתפקיד ראש המוסד, נשא בפגישה נאום שהוגדר כמבריק ובו ניתח את כוחן של מדינות ערב והעריך את כוונותיהן. הוא אמר בנאומו כי לדעתו לא צפויה מלחמה עם מדינות ערב בשנתיים הקרובות.

להפתעת כל הנוכחים, בן גוריון מתח על נאומו בקורת קשה מאוד; לא על העובדות שהוא הביא, אלא על כך שהוא נטל לעצמו את התפקיד להעריך את הכוונות הצפויות של מנהיגי האויב. "התפקיד שלך", אמר בן גוריון, "הוא להביא עובדות והערכות לגבי הנתונים הנוכחיים. תפקידך איננו לנבא מה יהיה בעתיד. אינך מסוגל להעריך מה יעשו קברניטי מדינות האויב. השיקולים שמביאים למלחמה אינם שיקולים שניתן לשקול אותם בשיקולי היגיון של אנשי מודיעין".

כנגזר ממדיניות הביטחון שטווה בן גוריון, ישראל ניצלה הזדמנות להצטרף לתקיפתה של מצרים על ידי בריטניה וצרפת כדי לסכל את הצטיידותו של הצבא המצרי בציווד לחימה סובייטי, במבצע קדש (1956), וכן הושמדו במתקפת מנע מקדימה הכור הגרעיני של עירק, במבצע אופרה (1981), וצבא הטרור של אש"ף, במבצע של"ג (1982).

אחרי קדש, בגלל ההנחה שמצרים עלולה לפלוש לסיני, נדרשה קבלת התרעה מודיעינית אופרטיבית מצבית על עובדות מודיעיניות "קשות" [?] העברת הצבא המצרי ממזרח לתעלה; בהתחשב בגורם משפיע "זמן ומרחב" במציאות האופרטיבית הייחודית שנוצרה בדרום אחרי 57 ניתן היה למסור התרעה אופרטיבית מצבית, והמודיעין נערך להספקתה.

חרף היערכותו, המודיעין נכשל במסירת התרעה אופרטיבית מצבית על פלישת הצבא המצרי במפתיע לסיני ב-1960 (מקרה רותם) ובמאי 1967; ב"רותם" הנגב היה ריק מכוח צבאי משמעותי ולכן ישראל לא רק הופתעה, אלא פוטנציאלית גם הוכרעה, כבנגב המערבי ב-7 באוקטובר 23.

כדי למנוע כשל כזה, הנחת יסוד רביעית בהגנה קובעת שעל מגן להיות ערוך תמיד למניעת הכרעה, גם במקרה של הפתעה; הגנת מדינה (כפי שמסבירים קלאוזביץ ב"על המלחמה" והאנטינגטון בספרו "החייל והמדינה") חייבת להתבסס על מוכנות וכוונות קבועים שמותאמים להתרעות מודיעין אופרטיביות בסיסיות על יכולות האויב ועל מוכנותו המבצעית.

אחרי 67 כבר לא ניתן היה לספק את ההתרעה האופרטיבית המצבית, משום שהאויב היה ערוך במלואו "על הגדר"; היא גם לא נדרשה עוד משום שלראשונה בתולדותיה, בגלל העומק האופרטיבי שנוסף לה, ישראל הייתה יכולה ליהנות מיתרונות מדיניות הביטחון ההגנתית ולהכיל מתקפת פתע נגדה על ידי הצבא הסדיר בשטחי הריגה המוכנים בקביעות למלא את ייעודם; בהמשך, לאחר גיוסן הסדור והבלתי מבוהל של עוצבות המילואים, לבצע בעיתוי המתאים (לא מוקדם מדי) מתקפת נגד להשמדת האויב שהוכל, ובסיומה להעביר את המלחמה "מעבר לגדר" ולהכריע מהר צבא שעילית כוחותיו הוכלו והושמדו בשטחינו.

זהו תסריט המלחמה הקלאוזביצי שהתממש ב-73 באופן ספונטני; אילו היה צה"ל נערך ומתאמן לאורו אחרי 67 לא היה הניצחון במלחמת יום הכיפורים כה יקר.

כאמור, היתרון לא נוצל; צה"ל נפרס "על הגדר" ובניגוד למדיניות ההגנה הוא נערך למלחמת מנע מקדימה, שאחרי 67 הייתה לא רק מיותרת אלא גם מנוגדת למדיניות ההגנה שנועדה למנוע תקיפת אויב שערך להגנה כשהוא בשיא מוכנותו המבצעית.

בהעדר יכולת לספק אחרי 67 התרעה אופרטיבית מצבית שמבוססת, כמו בין 57 ל-67, על עובדות "קשות", אמ"ן ביסס את ההתרעה על "הערכת" כוונות האויב והמורות שלו מצה"ל. היחידה שהסתייגה מ"הערכות" אמ"ן שצה"ל מרתיע ושאמ"ן יכול לספק התרעה הייתה רוח"מ גולדה מאיר, שהייתה שנים רבות עדה קרובה מאוד לחשיבתו הביטחונית הריאליסטית של בן גוריון.

צה"ל הונחה על ידה להיערך למלחמה, והוא אכן נערך ואף היה בכוננות מבצעית גבוהה, אך לא לניהול מגננה אלא לאפשרות של יום קרב ברמה"ג (קפיטל), לאפשרות חידוש ההתשה לאורך התעלה ולקבלת התרעה מקדימה על מתקפת פתע ערבית צפויה, כדי להטריס לה מתקפת פתע ישראלית "מעבר לגדר".

באוקטובר 73 הסתבר שכצפוי, ביסוס הגנתה של ישראל על ההנחה שצה"ל מחולל התרעה ושהמודיעין מסוגל לספק התרעה (אופרטיבית מצבית) ² שתי רגלי קש שבינן לבין מדיניות הביטחון ההגנתית הריאליסטית של בן גוריון אין כלום ³ היה למעשה הימור על קיומה, שלאסוננו נכשל.

כנגזר מהלקח המכונן הראשי מ-73, היה על מערכת הביטחון להיפטר מהמושגים "התרעה" ו"הרתעה", שמנוגדים להגיון מדיניות ההגנה ושחדרו למלחמה הקונבנציונלית מאחותה הגרעינית, הבלתי קונבנציונלית.

אילו היה הלקח מוטמע בחשיבת צה"ל ומיושם, היה נמנע אולי הטבח המזוויע במלון פארק (פסח 2002); זאת, משום שלאור המודיעין הבסיסי על האיום שנוצר באיו"ש הוא היה מוסר במתקפת מנע מקדימה, לפני הטבח ולא במתקפת נגד (מאוחרת מאוד) אחרי הטבח (מבצע חומת מגן).

אחרי הנסיגות מלבנון ומהרצועה ישראל נשארה כמו ב-20 ביוני 1950 (היום שבו הודיע בן גוריון בכנסת על מדיניותה ההגנתית של ישראל) חסרת עומק, לא רק אופרטיבי אלא גם טקטי; נדרש היה לשוב ולדבוק במדיניות ההגנה בגרסתה מלפני 57 ולהסיר את האיומים האופרטיביים שצמחו בגבולות הרצועה ולבנון לפני הגעתם לבשלות מבצעית.

הסרתם, כדי שהם לא יגיעו לממדים המפלצתיים שלהם בתשפ"ד, הייתה צריכה להתבצע במלחמת לבנון השנייה (2006) ובצוק איתן (2014); הדבר לא קרה משום שבשנים 2002-2006 צה"ל החליף את דוקטרינת ההכרעה המהירה התחבולנית הקלאוזביצית, שהוכתבה ממדיניות

הביטחון, בדוקטרינה הזויה שלפיה ניתן להרתיע את האויב במכות קשות וכואבות באש מנגד, בלי צורך בהכרעתו ובמיגור כוחו על ידי דרג יבשתי מתמרן-מסתער.

במהפכה הדוקטרינרית שצה"ל ביצע על דעת עצמו הוא סיכל למעשה את אפשרות מימושה של מדיניות ההגנה הלאומית שעמדה על רגל אחת בלבד: הכרעה.

מאחר שלקחי 73 לא יושמו, ובדיוק כמו לפני 6 באוקטובר 73 גם לפני 7 באוקטובר 23 "הוערך" שחיזבאללה וחמאס מורתעים ולכן הם לא יתקפו, ואם הם כן יתקפו אמ"ן יספק התרעה אופרטיבית מצבית מקדימה, אסון תשל"ד שב והתממש בתשפ"ד בממדי אסון תנ"כי.

את כל זה חובה להבין ולהפנים, בגלל התעלמות דורית ממדיניות ההגנה שהדור המייסד העמידה על הכרעה (הרגל שצה"ל כרת), אך מעולם לא כלל בה התרעה והרתעה.

העבר היהודי בסכנה: 3000 שנות מורשת עולות להיעלם תוך 30 שנה

08.11.2024 | וינברג | written by דוד מ'

ישראל חייבת לפעול כדי לעצור את הרס אתרי העתיקות יהודיים ביהודה ושומרון על ידי הפלסטינים. אם לא נשכיל לעשות זאת, ארץ התנ"ך עלולה להימחק.

בחשיבה ביטחונית ריאליסטית אסון תשפ"ד היה נמנע

08.11.2024 | חנן שי | written by ד"ר אל"מ במיל

הציונות החליפה את האמונה שאת הגאולה הלאומית יביא המשיח בקידום הגעתה בעשייה פורצת דרך נועזת, אך ריאליסטית; כמכשירה הראשי של הציונות אורגנו והופעלו גם צה"ל, ולפניו כוח המגן העברי, על סמך חשיבה ביטחונית ריאליסטית.

גם ללא השכלה צבאית רחבה, אך בחשיבה ריאליסטית ודבקות בעקרונות המלחמה האוניברסליים האובייקטיביים, עד חומת מגן (2002) סיים צה"ל את מלחמותיו בהכרעת האויב ובמיגור כוחו, ולכן בניצחון.

מופת לחשיבה ריאליסטית מפוכחת הפגין הרמטכ"ל רבין ב"תקופת ההמתנה" שקדמה למלחמת ששת הימים, כשכוונת הפלישה של הצבא המצרי בהפתעה לסיני לא הייתה ברורה; בתגובה לראש אמ"ן, שהעריך התקפה מצרית לעבר באר שבע, כדפ"א (דרך פעולה אפשרית) של האויב המסוכנת ביותר שאליה יש להתכונן, אמר רבין: "אדון עתה באפשרויות, לא לפי סבירותן אלא לפי סכנתן" סיימנו עניין הכוונות. הסכנה העיקרית היא מתקפה כוללת מצרית, סורית, ירדנית, עם פתיחה אווירית, שכלפיה עלינו להיות מוכנים"; זו אכן דפ"א המסוכנת ביותר של האויב, שגם התממשה; צה"ל היה ערוך ודרוך לקראתה לאור "מקרה הכלל", תוכנית מגירה שעוצבה במטכ"ל ותורגלה ב"תמרונים הגדולים", כבר בסיומה של מלחמת העצמאות.

בחשיבתו הריאליסטית של צה"ל נפער סדק שהתגלע ב-73; בתשובה לשאלות ריאליסטיות מאוד של רוה"מ גולדה על אפשרות תקיפתה של ישראל בהפתעה, היא נענתה בתשובות שכולן התבססו על סיבור הגיון האויב והערכת מצבו התודעתי, כגון "הערבים תמיד מורתעים".

מאחר שצה"ל אורגן, נבנה והוכן לפני 73 בחשיבה ריאליסטית שהתחשבה ביכולות האויב, על אף קריסתן של הערכות המצב שהתבססו על ניחוש כוונותיו, מצבו התודעתי ועומק מורתעותו, הוא התאושש מהר מהפתעתו ותוך שלושה שבועות הוא הכריע את האויב, מיגר את כוחותיו וסיים גם את מלחמת יום הכיפורים בניצחון.

בסיום המלחמה הקרה, במידה רבה בהשפעת תפיסת "קץ ההיסטוריה" של פוקויאמה (1992), שאסון מגדל התאומים (2001) הבליט שהייתה מבוססת על משאלות לב, נטש צה"ל את החשיבה הצבאית הריאליסטית שמבוססת על עקרונות המלחמה האובייקטיביים המגולמים ב"על המלחמה" של קלאוזביץ; הוא החליפה בחשיבתם הסובייקטיבית, המתכחשת לקיומה של אמת אובייקטיבית, של דלז וגואטריי (הוגים פוסט-מודרניים ופוסט-סטרוקטוראליים) המגולמת בספרם "מכונת המלחמה".

בין 2002 ל-2004 עוצבה בצה"ל תפיסת הפעלה חדשה שהנחת היסוד שלה הייתה, כבחזון המשיחי "וגר זאב עם כבש", שבמלחמות החדשות כבר לא צריך להביס את האויב ולכן גם לא להכריעו; מרכז הכובד של המלחמה עבר, על כן, מהכרעת האויב וממיגור פיזי של כוחו להרתעתו התודעתית באמצעות מכות קשות וכואבות; המכות תגרומנה, כך הונח על סמך אמונה חסרת בסיס לוגי, לשינוי רצון האויב להילחם והוא ייכנע; זאת, יש לשוב ולהדגיש, אף על פי שהוא לא הוכרע, כוחו לא מוגר והוא לא הובס.

בהתאמה להסבתו של צה"ל מצבא מכריע לצבא מרתיע תודעתית, הועתק מרכז הכובד בבנייתו מהתמרון היבשתי להעצמת מרכיבי האש מנגד והאיסוף המודיעיני של מטרות איכות להכאת האויב.

בהסבתו העצמית מכבש, שנבנה עם יכולת (מגובה בקבלות) להכריע את הזאב, לצבא שנועד להרתיע את הזאב, שלל צה"ל את היכולת לממש את מדיניות הביטחון הישראלית שהייתה ריאליסטית לעילא ולעילא: בהעדר עומק אופרטיבי להכלת התקפה בתוך ישראל, עליה להסיר איומים אפשריים עליה בעודם באיבם, במתקפת מנע תחבולנית הכרעיתית מוקדמת ומהירה, וככל האפשר "זולה", "מחוץ לגדר", בעיתוי יזום על ידה.

סיבת השלמתו של הדרג המדיני עם המהפך הדוקטרינרי הצבאי שמנע ממנו לממש את מדיניות הביטחון והשאיר את ישראל טרף לזאבים, תעמוד במרכז תחקיר הרובד המדיני של המלחמה.

אפשר שהוא הושפע ממצע של אסטרטגיה למאבק בטרור שפורסם על ידי המכון הישראלי לדמוקרטיה (2017); המלצת המצע הייתה "שבגיבוש תורת הביטחון ישראל תאמץ את דוקטרינת 'העוצמה החכמה' ותתבסס עליה בתהליך קבלת ההחלטות הנוגע למאבקה בטרור".

"המושג 'עוצמה חכמה' מבטא", כך כתוב במסמך, "הכרה בשינוי שהתהווה בתפיסת המלחמה בעקבות המלחמה הקרה, שלפיו ניתן לנצח במלחמה גם ללא הכרעה צבאית" ² ההנחה כמוזכר, שלאורה הוסב צה"ל מצבא מכריע לצבא מרתיע, חסר יכולת להכריע.

את ההיגיון שעמד אחרי העברת הכספים לחמאס, במקום למגרו, אפשר למצוא בציטוטים נוספים ממסמך המכון: "במאבק הממושך בטרור בדומה למאבק בפשיעה ³ איש אינו מציב כמטרה אפשרית את מיגורו המוחלט, וההתייחסות אליו היא כאל תופעה שיש להקטין את ממדיה ככל שניתן כדי לאפשר מציאות חיים תקינה ⁴ כל עוד היריב סבור שאין לו מה להפסיד, לא ניתן להרתיעו. בהיעדר תקווה, כאשר לא פותחים לפני היריב אפשרויות אחרות לשיפור מציאות חייו, נתיב הטרור הופך לבחירה העיקרית שלו".

המסמך, שבין כותביו הרבים גם אנשי צבא, משבח את הרמטכ"ל על שמירת עקרונות ה"מידתיות" וה"הבחנה" בהתמודדות עם הטרור באיו"ש; הוא אינו מסביר כיצד על "דמוקרטיה מכלילה" (כזו שמכילה את הטרור, אלטרנטיבה שהמסמך מציע ל"דמוקרטיה מתגוננת" מול הטרור ⁵ הדמוקרטיה הישראלית) להתמודד עם צבאות הטרור הסדורים, בגבול הרצועה ובגבול לבנון.

ניתן להבין שעל אף הסתייגותם של כותבי המסמך מהתפיסה שלפיה "טרור הוא טרור הוא טרור", עקרונות ה"מידתיות" וה"דמוקרטיה המכלילה" צריכים להישמר גם במאבק עם צבאות הטרור הסדורים; לפיכך מיגורם, כמתחייב ממדיניות הביטחון, כמו שמוגרו כמתחייב מהמדיניות הזאת הפדאיון בקדש (56) ואש"ף בשל"ג (82), הוא אולי לא אופציה לגיטימית.

אף על פי שחיזבאללה לא הורתע ב-2006 וצה"ל הונחה ב-2007 על ידי שתי ועדות החקירה של מלחמת לבנון השנייה להשליך את דוקטרינת "הכבש המרתיע" לפח, גם צוק איתן ב-2015 נועד להרתיע ולא להכריע.

בגלל אי הסרתם של האיומים ב-2006 וב-2015 הם תפחו לממדים מפלצתיים שאזרחי ישראל נחשפו אליהם ב-7 באוקטובר.

לחוסר היכולת להסירם, גם אחרי ה-7 באוקטובר, האזרחים נחשפים כמעט שנה, במלחמות ההתשה המתנהלות בדרום ובצפון; זו תוצאה בלתי נמנעת מהעובדה שלא הוכנו תוכניות מגירה ויכולות פיזיות להסרת האיומים לפני המלחמה, ובעיקר מכיוון שצה"ל לכוד, גם אחרי שהאסון התרחש, בכבלי דוקטרינת ההרתעה; הוא ממשיך לסבר את הגיון האויב ולהעריך את האינטרסים שלו, כוונותיו ועומק מורתעותו.

מהלומות האש מנגד, שעליהן הניחה ישראל את יהבה, אומנם מונחתות על חיזבאללה, אך הן רק מגבירות את עצימות התשתה והחרבתה של ישראל ומרחיבות את גבולותיה של ההתשה, ומצטייר שבמקום להרתיע את ישראל היא זו שמורתעת.

לישראל יש יכולת להעצים מאוד את המכות הקשות והכואבות, אבל היא מודעת ליכולות דומות שיש לחיזבאללה להחריב, בנוסף למטולה וקריית שמונה, גם את טבריה וחיפה, ובחשיבה ריאלית היא מרסנת את כוחה.

אין במה לנחם את אזרחי הצפון מוכי ההלם וההתימהון מאוזלת ידה של המדינה להושיעם; כמו אזרחי מערב הנגב גם הם קורבנות חשיבה ביטחונית שנהפכה מריאליסטית למיסטית; אבל, אפשר לטעת בהם תקווה נוכח מה שמצטייר כתחילת ביסוס הלחימה בחיזבאללה על הערכה ריאלית של יכולותיו ולא על ניחוש של כוונותיו ותגובותיו.

ייתכן שזו סנונית שמבשרת שצה"ל בדרכו ליישם סוף כל סוף את ההנחיות שנמסרו לו ב-2007.

הבורות הזו הרגה אותנו: כדי להתמודד עם אויבינו ? חייבים לדעת ערבית

written by אופיר גנדלמן | 08.11.2024

בלי ידיעת השפה והכרה עמוקה של האזור שבו אנו חיים לא נוכל להבין את המארג האסטרטגי הסבוך והמתעתע העוטף אותנו ? לא נדע לזהות בצורה נכונה איומים והזדמנויות, נקודות חוזק שלנו ונקודות חולשה של האויב ? לעולם ננתח אותם בצורה שגויה, משום שחסר לנו המפתח הבסיסי להבנת דרך החשיבה של היריב, והוא שפתו ותרבותו.

יציאה ממצב של תקיעות אסטרטגית

08.11.2024 | וינברג מ' דוד written by

התקיפות ב-30/31 ביולי מסמנות את תחילת השתחררותה של ישראל מאזיקים צבאיים ודיפלומטיים בלתי אפשריים.

לקחים מהחזית לעורף

08.11.2024 | כץ יניב written by

היכנסו למצב עשייה, התנתקו ככל האפשר מדיווחי התקשורת, אל תדברו בשם כלל המילואימניקים, דברו אמת. מכתב מן המילואים.